

Lõpp soe, kõik soe

■ Nii jõulukuu kui ka kogu aasta olid tavalisest soojemad.

Kohe kui aastaring läbi saab, hakkavad kõiksugu instantsid töökokkuvõtteid koostama. Sama tegid ka ilmataadid, nii globaalsed ja kohalikud. Mis välja tuli?

Terve maailma kohta võib esialgsel hinnangul arvata, et maakera keskmine temperatuur tuli 0,3 kraadi võrra kõrgem, võrreldes aluseks võetava 1961.–1990. aastate keskmise ehk normiga (14,0°). Pole kurta – kümnes koht soojuselt (tipus püsib endiselt 1998. aasta).

Rekordi kordamine

Ilmaga seotud loodusõnnetustest oli läinud aastal suurim Myanmar (Birmat) tabanud tugev tsüklon Nargis (eesti k nartsiss), mis kustutas mai alguses üle saja tuhande inimese. Väiksel ookeanil oli keskmisest vaiksem, Atlandil tegid aga ilma orkaanid Ike ja Gustav. Arvatavasti ei kollita samanimelised tormid sealseid riike enam kunagi: ennustan, et varsti saadetakse nad kliimaajaloo prügikasti (s.t kustutatakse nimekirjast).

Midagi pörutavat ilmaelus siiski ei toimunud. Ameerikas ja Austraalias jätkusid pikad põua- perioodid. Arktikas vähenes, Antarktikas kogunes jää. Tükati esines tugevaid torme, paiguti paukus pakane. Nagu ikka.

Kasina külmaga jõulukuu

Paljudele Eestis tundus läinud aasta külm ning märg. Märg oli ta tööpoolest, samas aga kõiki kuid arvesse võttes ülisoe. Olid ju vaid kolm kuud normist jahedamad. Ei tohi unustada ka rekordiliselt sooja talve!

Kogu Eesti territooriumi keskmiseks aastatemperatuuriks arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis 7,4° (norm 5,2°). Sama soe on olnud vaid senisel kuumimal, 1989. aastal. Palavaim paik oli Vilsandi 8,5 kraadiga. Järgnesid Ristna 8,3, Võru 7,4 ja Tartu 7,2 kraadiga.

Sademetekogused uut rekordit siiski ei andnud: 1981. aastal mõõdeti Eesti keskmiseks 869 mm, tänavu “vaid” 858 mm.

Jõulukuu ilm ei erinenud kuigivõrd viimastel aastatel

esinenud ilmadest: jäävaba mere äärsed alad olid peaaegu lumevabad, ida pool oli pilt “nagu päris”, s.t talvine. Jõululaupäeva õhutemperatuurid jäid –2,1 kraadi (Väike-Maarjas) ning 1,4 soojakraadi (Vilsandil) vahele, aastavahetusel aga mõõdeti Raplamaal –1°, saartel oli kraade 2,5 ümber.

Detsembri keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati EMHIs kõrge –0,2° (norm –3,3°). Soe oli saartel (Vilsandil 2,7°), jahe Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas –1,2°). Meie külmapealinna Jõgeval mõõdeti 28. kuupäeval detsembri miinimumtemperatuuriks talvekuu kohta armetult kasin –11,7°.

Sademeid lume, vihma ja lörtsina tuli keskmiselt 55 mm (norm 50 mm), rohkem sadas Peipsi ääres (Mustvees 69 mm), vähem saartel (Sõrves 30 mm).

Ilmast muiste

1908. aasta jõulukuu oli Tartus temperatuurilt keskpärane (–4°) ja kuiv (12 mm).

Päevalehele anti ilmaelust teada:

Tartu kummitas jõulude ajal Emajõe üleujutuse oht. Aastavahetuse eel veetase langes, vee kõrgseisu jäid seejärel meenu-tama jääst istmed puutüvede ümber, andes tunnistust sellest, kui palju veetase oli madalamaks jäänud. Foto on tehtud 30. detsembril.

Rahvas on tähele pannud, et ilmad Kadripäeval harilikult ikka sulaks lähevad ja vihma sajab. Nii oli see meil tänavugi. Aga et tuul lõunas- se pööras ja vesikaarest vihma puhus, siis sündis see kõik looduseseaduse järele, ilma et just Kadripäev iseenesest selle kohta mõju oleks pruukinud avaldada. Sellest see siis tuligi, et lõunatuul ja vihm meil talve maast ära ajas nõnda et põllumehed kel kündi oli, põllu peale ruttasivad.

Rakkest. Ilmad on tänavu talve- ja jõulukuul seni soo-

jad ja niiskusrikkad, ööd hästi pimedad olnud. Kõik sood ja rabad, ka põllud on praegusel ajal porised ja tümad. Kõik ootavad pikkisilmi külmema ja lumerikkama talve tulekut.

Siiamaani kestvale sulale tegi vali lumetuisk ühes kõige tuntavama külmaga seekord lõpu. Öösel vastu laupäeva muutus vali tuul päris maruks. Tuul kiunus ja hulgas otse kohutaval viisil. Lund tuli vähe, kuid selle maruga ei jäänud see sugugi paika pidama.